

Art modern al cor del Pirineu

Farrera de Pallars és el poble amfirió de les noves tendències artístiques. El Centre d'Art i Natura acull durant tres mesos una selecció internacional d'artistes i invita a recuperar la natura i el passat de la terra com a font d'inspiració.

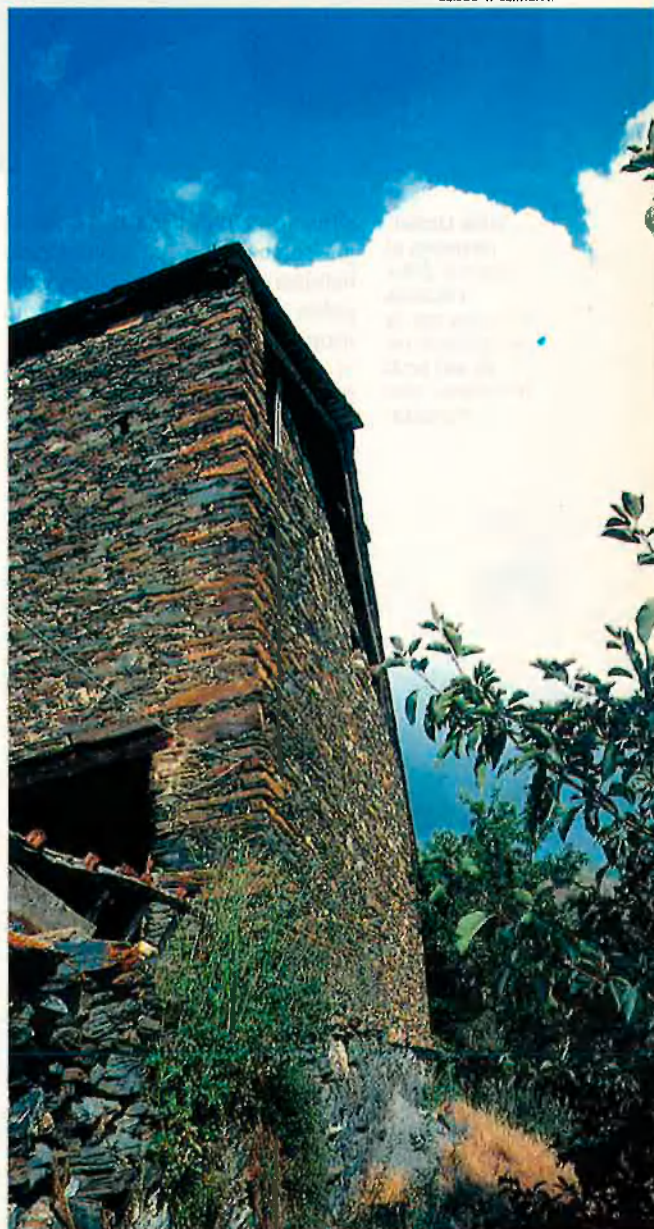
L'art modern ben poc coneix la natura, i menys encara el medi rural i tot el que pugua inspirar. Ben poc s'hi interessa, perquè aquests deuen ser els dominis d'unes maneres de fer un poc *démodées*; d'un paisatgisme ranci i llargament superat. Avui l'art modern mistifica el vídeo, els efectes de la informàtica, la imatge en totes les seues dimensions i qualsevol material que no siga centenari. Urbà i perifèricament cosmopolita, l'art nega el seu passat cultural amb vista a un futur de qualitats mosaïques i sense fronteres. Però aquesta essència artística s'harmonitza, en el Centre d'Art i Natura de Farrera de Pallars (Pallars Sobirà), amb un medi rural i natural que suporta l'abandonament demogràfic i la dissolució consegüent dels costums.

Farrera de Pallars és un d'aquests pobles pirinencs que, a més de mil metres d'alçada sobre el nivell del mar, van acollir l'èxode –o l'exili– d'una modernitat neorural i contestatària, a la recerca de llibertats i valors humans pròxims a un passat encara intacte en les capçaleres de les valls. Corrien els anys 70 i 80 quan aquestes caterves d'urbans renegats aportaren una certa renovació a un cens de reduïdes dimensions. Buscaven l'essència d'una cultura que no en volia saber res, de plans de gestió ambiental, i que es diluïa sota el desenvolupament rabiós dels interessos econòmics. Aquest va ser el cas de Lluís Llobet, gestor

del Centre d'Art i Natura de Farrera de Pallars. Barceloní de bressol, s'hi va establir amb la família al 1981 i va provar de dinamitzar la vida del poble amb un projecte de cooperativa. Després de vuit anys, tornà a l'alta velocitat dels nuclis desenvolupats. Ara fa un any ha reprès, juntament amb la família, la dinàmica de Farrera amb un nou projecte sota el braç: el Centre d'Art i Natura.

Farrera, centre d'artistes. “El nostre objectiu primer ha estat d'unir la natura amb l'art modern”, afirma Llobet. De fet, el títol genèric sota el qual s'emmarquen les activitats del Centre per a aquest estiu ho diu tot: *El paisatge en l'art modern*. A tal efecte, a Farrera es proposen tres programes mensuals dins la programació general que es desenvolupa per primera vegada durant aquests mesos de juny, juliol i agost. Cadascun d'aquests programes mensuals analitza un aspecte concret de la problemàtica que afecta el municipi de Farrera i la seua petita geografia circumdant, però que resulta extensible a qualsevol altre punt de la geografia d'alta muntanya. Al llarg del mes de juny, i sota el títol *Retornar el nom de cada lloc*, el coordinador d'aquest programa mensual, Joan López, explicava com el canvi d'activitat econòmica i l'èxode rural havien dut a un abandonament progressiu d'un medi humanitzat feia segles. La mostra era que fins a la

ELISEU T. CLIMENT

Farrera de Pallars. Un poble de muntanya que viu una recuperació a partir de l'art.

ELISEU T. CLIMENT

Lluís Llobet.
Gestiona el Centre d'Art i Natura i aposta per la recuperació de la vall amb iniciatives com aquesta.

situació actual, cada racó, paratge, solana o obaga, havien estat batejats; fins i tot, cada casa del poble i cada paller tenien nom propi, independentment del canvi de propietari i dels cognoms familiars. Amb la pèrdua i l'alteració de l'activitat rural, la identitat ha quedat oblidada. I aquest mal de què pateix la muntanya, la decadència dels topònims que no són sinó vestigis d'una cultura ancestral, ha de servir de detonant d'una producció d'una desena d'artistes catalans i estrangers. Igual que la toponímia, un altre tema de reflexió és la xarxa de camins i senders, i la seua recuperació. Un aspecte que determinarà les accions artístiques que es duguen a terme durant el mes d'agost.

Als artistes, els demanen reflexió i que plasmin aquests estímuls o respostes en l'expressió plàstica personal. Cadascun ho fa en el seu estil i gènere habituals; però són la pintura, l'escultura i les instal·lacions les principals activitats. Els espais de treball queden distribuïts per tot Farrera, en les diverses construccions del poble. Des del paller a l'estudi –recentment rehabilitat pel Centre– o a l'església, l'artista crea en solitari al llarg d'unes jornades de poc contacte relatiu, en les

Cadascun dels programes mensuals analitza un aspecte concret de la problemàtica que afecta el municipi de Farrera.

quals es troba per sopar i alguna vegada més. Durant el temps restant, cadascú es dona completament a la seua obra, tal com diu Rafel Seguí, que va participar en l'estada del mes de juny.

La residència, tampoc no la tenen centralitzada. La gent del poble, la majoria forasters establerts, ha cedit els seus espais privats als artistes. "Aquesta convivència no s'hauria pogut donar en un poble més consolidat –assegura Llobet–. En aquest cas, ha jugat molt en favor del Centre el *background* que es va generar amb l'arribada de nova gent". S'ha forjat, no cal dir-ho, una atmosfera d'empatia i d'integració entre els residents i els

nouvinguts en què els resultats artístics, fruit d'aquesta convivència i del contacte amb un medi semiabandonat, no deixen de sorprendre. Art conceptual, instal·lacions amb materials rústics, pintures amb pigments naturals o melodies musicals a base de la bonior dels insectes, són alguns dels fruits d'aquesta proposta que ha aconseguit de desurbanitzar l'art modern i de recontextualitzar-lo en un medi que, si bé no l'havia refusat, sí que l'ignorava.

Projecte europeu. Tot i que enguany es duu a terme per primera vegada el programa trimestral, el projecte del Centre d'Art i Natura va engegar ja fa sis anys. En 1990 Bernard Loughlin, un irlandès que es va instal·lar en Farrera durant els anys 70 i que actualment dirigeix un centre residencial d'artistes en Irlanda, a més de ser el secretari de la xarxa de centres Ress Artists, proposava aquest poblet del Pallars Sobirà com un indret idoni per a desenvolupar-hi un centre d'art en el qual s'oferís la possibilitat d'acollir artistes per tongades d'un mes. "Ens va assegurar que això funcionaria –recorda Lluís Llobet–, i ràpidament va començar la promoció del projecte entrevistant-se amb el conseller Joan Guibert i el president Jordi Pujol".

Igualment, es va realitzar una experiència pilot abans d'engegar definitivament el motor de la nova maquinària. Amb una ajuda del programa Kaleidoscopi que finança la Unió Europea, van participar-hi artistes de centres d'art catalans, francesos i irlandesos, amb el compromís de produir obra i d'exposar-la.

Enguany, després de tres mesos d'eternes negociacions amb l'ajuntament local, el Centre d'Art i Natura ha obert definitivament les portes. Es pot dir que es tracta d'una entitat municipal, per més que l'Ajuntament no hi pose sinó el vist-i-plau. "Hem volgut implicar-hi l'Ajuntament –explica Llobet–. Amb la participació econòmica de la Unió Europea, la gent s'ho ha pres més seria-

ELISEU T. CLIMENT

'El paisatge de l'art modern' enclou diverses activitats. Philippe Jacq va preferir de presentar l'obra en la seua furgoneta-habitacle (al mig).

ment. L'Ajuntament ha de posar-hi ganes; tan sols això". Efectivament, finançat per la Unió Europea a través del programa cultural Kaleidoscopi, el Centre rep una desena d'artistes el mes, seleccionats dels centres d'art europeus i alguns de tot arreu del món. Farrera conviu així amb alemanys, francesos, però també amb algun hongarès o australià, tots ells enlluernats per la verticalitat geogràfica del Pirineu. Tòpicament urbans, "la majoria dels artistes queden fascinats per la diferència del medi rural i, especialment, per la vida dels pobles d'alta muntanya". Una geografia en la qual descobreixen, a més, nous recursos per a la pluralitat de discursos plàstics actuals, involuntàriament encasellats en la cultura de l'asfalt.

Futur centre de recerca. De moment, amb una aportació de vuit milions d'instàncies europees, es va duent a terme la consolidació de la infraestructura bàsica per al funcionament normalitzat del projecte. Això representa almenys, fax, modem i la rehabilitació d'un altre paller com a estudi de treball, però també com a futur centre de recerca. Aquest

curs passat ja es va establir un primer conveni de col·laboració amb la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) per tal que els alumnes de l'assignatura de geografia de muntanya realitzaren les pràctiques a Farrera. Igualment, hi ha prevista la publicació d'un estudi i d'un recull toponímic de la vall, incloent-hi el terme municipal de Tírvia.

És clar que tant el pas d'artistes com l'aspecte científic del Centre generen una dinamització del poble i alhora en propicien la rehabilitació, i no sols arquitectònica. També és cert que l'una cosa porta l'altra i que l'estudi del medi com a mitjà productiu i font de recursos econòmics assegura la pervivència d'una natura i d'una cultura seculars en vies de desaparició. L'art la immortalitza, la transporta i l'exposa en ple centre de Berlín. O en fa una simfonia de sons del silenci. El cas és que Farrera de Pallars viu a ritme dels ramats i del cultiu de les patates, quan, al fons de la vall, la Noguera Pallaresa no pot baixar més carregada d'un turisme enfonyat en els bots de sis d'un *rafting* solvent.

Eliseu T. Climent

Manual d'ús de l'estàndard oral

Josep Lacreu

Tercera edició corregida i ampliada. Aquest estudi contrastiu entre el català i el castellà constitueix un manual útil i operatiu per a tot el domini lingüístic.

Universitat de València
"Educació. Materials", 2

El regne de Tentipotenti

Enric Lluch

Ai nou alcalde de Seniil li passà pel cap... Si li passà pel cap convertir el poble en regne independent, amb fronteres, bandera, llengua, himne i tota la pesca. Us imagineu el sambori?

il·lustracions de Robert Amoraga

Edicions del Bullent
"El Gat en la Lluna", 14

Els colors de la solitud

Joaquim G. Caturla

Aquesta novel·la situa el lector en una perspectiva privilegiada per a gaudir, com un 'voyeur', de les vivències d'uns personatges tocats per la solitud.

144 pp. 1.500 ptes.

Bromera
"L'Eclèctica", 38

Somnis de somnis Els tres últims dies de Fernando Pessoa

Antonio Tabucchi

Després de l'èxit d'*Afirma Pereira*, el nou llibre d'Antonio Tabucchi.

140 pp. 1.400 ptes.

Editorial 62
"El Balanci", 290